

Title:

Horbiger, Paul

Person type:

Osoba

History:

Paul Horbiger (29.04.1894. - 05.03.1981.), austrijski filmski i kazališni glumac mađarskog podrijetla. Karijeru otpočinje kao član kazalištâ u Reichenbergu, Pragu, Beču, Berlinu i Düsseldorfu. Nastupio je u više od 200 filmova.

Place:

Beč (Austrija)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Njemački

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

1894-1981 g.

Title:

Theimer, Gretl

Person type:

Osoba

History:

Gretl Theimer (27.11.1910. - 14.05.1972.), austrijska glumica.

Place:

Beč (Austrija)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Njemački

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

1910-1972 g.

Functions:

Glumica

Title:

Staal, Viktor

Person type:

Osoba

History:

Viktor Staal (17.02.1909. - 04.06.1982.), austrijski filmski glumac.

Place:

Beč (Austrija)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Njemački

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

1909-1982 g.

Functions:

Glumac

Title:

Slezak, Leo

Person type:

Osoba

History:

Leo Slezak (18.08.1873. - 01.06.1946.), češki pjevač, tenor. Iznimno nadaren, karijeru je počeo bez ikakve prethodne naobrazbe 1896. u Brnu. Gostujući 1901. u Bečkoj dvorskoj operi oduševio je G. Mahlera, koji ga je odmah angažirao. Godine 1909. otišao je kao gost u Metropolitan, ali je ostao vezan za Beč, u kojem je 1934. završio karijeru. Slezak je bio osobito cijenjen kao tumač Wagnerovih i Meyerbeerovih likova te kao Verdijev Otello. Bio je miljenik publike, duhovit pisac i uspješan filmski komičar.

Place:

Beč (Austrija)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Češki

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

1873-1946 g.

Functions:

Pjevač, glumac

Title:

Gundrum Oriovčanin, Fran Srećko

Person type:

Osoba

History:

Fran Srećko Gundrum Oriovčanin (09.10.1856. - 24.07.1919.), liječnik, kulturni djelatnik i pisac.

Studij medicine završio je 1882. u Beču. Za vrijeme studija bio je predsjednik Hrvatskog akademskog društva 'Velebit', te su njegovim marom 1879. u Zagreb preneseni posmrtni ostaci Petra Preradovića. Djelovao je kao gradski fizik u Brodu na Savi, potom u različitim mjestima u Bugarskoj, a od 1894. do kraja života kao gradski fizik i ravnatelj bolnice u Križevcima te docent higijene na tamošnjem Gospodarskom učilištu. Istaknuo se kao zdravstveni prosvjetitelj i popularizator medicine, promicatelj higijenskoga načina življenja te kao borac protiv alkoholizma i pušenja; plodan medicinski pisac. Bio je osnivač i predsjednik Društva apstinencija Hrvatske i Slavonije, putopisac i književnik, prevoditelj s bugarskoga, numizmatičar i kolekcionar, pokretač i nositelj različitih društvenih djelatnosti u Križevcima.

Place:

Križevci

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

1856-1919 g.

Title:

Sremec, Zlatan

Person type:

Osoba

History:

Zlatan Sremec (Gradište kod Županje, 19.07.1898. - Zagreb, 21.06.1971.), liječnik i političar.

Medicinu studirao u Beču i Zagrebu, gdje je 1923. godine diplomirao kao prvi liječnik na novoosnovanom Medicinskom fakultetu. Od 1924. član HSS. God. 1943. pridružio se partizanskom pokretu, bio je član Izvršnog odbora i tajništva ZAVNOH-a, te član Predsjedništva AVNOJ-a. Poslije II. zasjedanja AVNOJ-a povjerenik za narodno zdravlje NKOJ-a, nakon rata (1945.-1953.) ministar narodnog zdravlja u vladi FNRJ, ministar prosvjete u vladi NR Hrvatske, predsjednik Sabora i predsjednik Republičkog vijeća Sabora SRH (do 1963.).

Place:

Zagreb (ZAGREB)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

1898-1971 g.

Functions:

Liječnik i političar.

Title:

Sunko, Milan

Person type:

Osoba

History:

Milan Sunko (Zidani Most 05.12.1860. - Zagreb 09.03.1891.), slikar. Pučku školu završio u Petrinji, a srednju u Rijeci. Studirao na akademiji u Beču, gdje je bio učenik prof. arhitekture J. Petschinga i prof. slikarstva H. Kleina. U akvarelu slikao lirski intonirane pejzaže iz Bosne (u Bosni i Hrvatskoj je 1884. godine služio vojsku) i Italije (koju je 1890. proputovao sa svojim dobrotvorom Pettenegom), portrete i folklorne prizore. Bavio se numizmatikom i arheologijom, crtao i snimao arhitektonske spomenike, pretežno iz križevačkog kraja. Istaknuo se kao slikar grbova radeći heraldičke motive za austrijske i engleske naručitelje. Radovi su mu bili izloženi na Gospodarskoj izložbi u Zagrebu 1891., na Milenijskoj izložbi u Budimpešti 1896., na Izložbi vukovarskih portreta XIX. i XX. stoljeća u Vukovaru 1961. i dr.

Place:

Petrinja (PETRINJA)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

1860-1891 g.

Title:

Sarkotić, Stjepan

Person type:

Osoba

History:

Stjepan Sarkotić (Sinac kod Otočca, 04.10.1858. - Beč, 16.10.1939.), general.

Vojni kolegij pohađao u St. Pölten (Donja Austrija), a vojnu akademiju u Wiener-Neustadtu. Kao poručnik sudjeluje u operacijama u Bosni i Hercegovini (1879.-1882.), te u vojnoj ekspediciji u Krivošijama u Crnoj Gori u gušenju Hercegovačko-bokeljskog ustanka (1882.). Školovanje je upotpunio u Ratnoj školi u Beču (1882.-1884.). Od 1885. do 1895. djeluje u brigadnom i divizijskom generalstožeru u Mostaru i Beču. U Osijeku je od 1895. do 1898. zapovjednik Glavnog stožera osječke 7. pješačke divizije. Godine 1899./1900. službuje u Pragu u pješačkoj pukovnji. U prosincu 1900. imenovan zapovjednikom Glavnog stožera Zapovjedništva ratne luke Pula. Nakon Pule službuje na području Austrije kao zapovjednik glavnih stožera brigade odnosno divizije. Godine 1907. unaprijeđen je u general-bojnika, a 1909. podijeljeno mu je plemstvo. Godine 1911. postaje podmaršal.

Od 1912. do 1914. djeluje u Zagrebu kao zapovjednik VI. zagrebačkog okruga hrvatsko-slavonskog domobranstva. U napadu na Srbiju 1914. zapovjedao je 42. domobranskom pješakom divizijom. Od 28.11. do 26.12.1914. guverner je Srbije sa sjedištem u Šapcu. Dana 22.12.1914. imenovan je zapovijedajućim generalom Bosne, Hercegovine i Dalmacije i Zemaljskim upraviteljem Bosne i Hercegovine. Godine 1915. unaprijeđen je u generala pješaštva.

U siječnju 1916. rukovodio je napadom kojim je osvojen Lovćen i zauzeta Crna Gora. Ta mu je pobjeda početkom 1917. godine donijela ugarski barunat i predikat "von Lovćen", te je unaprijeđen je u general-pukovnika. Nakon propasti Austro-Ugarske, te kratkog vremena provedena u konfinaciji u Zagrebu, otputovao je u Beč, gdje je na čelu hrvatskih emigranata, pristaša Starčevićeve politike, koji su već 1919. uspostavili vezu s političarima Hrvatske stranke prava i formirali hrvatski emigrantski revolucionarni komitet. U austrijskom tisku Sarkotić se u razdoblju 1919-1929. bavio aktualnim političkim pitanjima.

Place:

Beč (Austrija)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

1858-1939 g.

Title:

Freudenreich, Zvonimir

Person type:

Osoba

History:

Zvonimir Freudenreich (09.11.1865. - 03.03.1906.), tenor i glumac. Sin Josipa ml., glumca, kazališnog redatelja i dramatičara i glumice i operne subrete Karoline Norveg. Povremeno je, još u dječjačkoj dobi, nastupao s braćom, na priredbama, pa i u obiteljsko-promotivnim predstavama na zagrebačkoj pozornici. Potom učio u Karlovcu trgovački i kasnije slastičarski obrt. Godine 1882. počinje učiti pjevanje u glazbenoj školi Hrvatskog glazbenog zavoda u Zagrebu. Godine 1884. služi vojni rok u Trebinju, a od 1885. angažiran je u HNK u Zagrebu, gdje najprije pjeva u opernom zboru i nastupa u manjim ulogama, a od 1887. počinje dobivati veće uloge u operi, opereti i drami.

Nakon što je 1889. ukinuta opera, odlazi u osječko njemačko kazalište, a potom u bečki Karlstheater, odakle se povremeno vraća u Zagreb da bi sudjelovao u opernim sezonama koje organiziraju I. Hreljanović i N. Faller, 1891., 1893. i 1894. Uspostavom stalne opere, od 1894. dobiva ponovo angažman u HNK ostavši u ansamblu do 1898., kada odlazi u austrijska i njemačka kazališta (Aachen, Innsbruck, Wiener Neustadt, Strasbourg), gdje je kao operetni tenor polučio velike uspjehe. No i u tom razdoblju dolazio je na gostovanja u zagrebačko kazalište, a od 1903. ponovo je stalni član.

Place:

Karlovac (KARLOVAC)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

1865-1906 g.

Functions:

Najznačajnije kreacije je ostvario u operetnom repertoaru kao tumač lirskih tenorskih uloga. Nastupao je i na koncertnim priredbama. O 65. godišnjici njegove smrti emitiran je na Radio-Zagrebu tekst S. Batušića, pohranjen u Zavodu za teatrologiju, književnost i glazbu HAZU.

Title:

Župić, Stanislav

Person type:

Osoba

History:

Stanislav Župić (Bregi kraj Koprivnice, 1897. - Zagreb, 16.04.1973.), psihijatar.

Medicinu studirao u Innsbrucku, Beču i Pragu. Osim psihijatrije, specijalizirao i oftalmologiju s kojom se bavio od 1924. do 1932. U psihijatrijskoj bolnici Vrapče radio od 1932. do umirovljenja 1962. Sređujući muzejski materijal i aktivno participirajući na stručnim sastancima, u bolnici u Vrapču ostao je aktivan sve do smrti. Od 1940. do 10. travnja 1941., kada je ravnateljem imenovan dr. Vladimir Franković, bio je vršitelj dužnosti ravnatelja Bolnice. Bavio se i forenzičkom psihijatrijom, a pisao je i patografije hrvatskih književnika umrlih u bolnici, te literarne kritike.

Place:

Zagreb (ZAGREB)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

1897-1973 g.

Functions:

Psihijatar.

Title:

Gerasch, Franz

Person type:

Osoba

History:

Franz Gerasch (22.06.1826. - 04.02.1906.), austrijski slikar i litograf. Učenik J. Mössmera i Steinfelda. Naslikao za Nadvojvodu Leopolda slike s ratišta s pohoda 1848-1849. Poslije putovanja po Dalmaciji i Grčkoj s kojega se vratio 1854. napravio je kromolitografije. U bečkim muzejima i galerijama čuva se nekoliko njegovih akvarela i slika.

Place:

Beč (Austrija)

Person legal status:

fizička osoba

Status:

Aktivno

Time of action:

1826-1906 g.

Title:

Auersperg, Anton Alexandar von

Person type:

Osoba

History:

Aleksandar von Auersperg (alias Anastasius Grün, 11.04.1806. - 1876.), rođen u Ljubljani. Kao političar i politički angažiran pjesnik utjecao je i podržavao austrijsku liberalnu političku poeziju. Srednju školu pohađa u Beču, a 1824. upisuje studij filozofije i pravnih znanosti u Grazu i Beču. Bio je komornik i član frankfurtskog parlamenta, austrijskog Gornjeg doma. Godine 1864. izabran je za počasnog građanina Beča, a sljedeće godine za počasnog doktora bečkog Sveučilišta. Umire u Grazu 1876. godine.

Place:

Graz

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Njemački

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

1806-1876 g.

Title:

Horegschy, K.

Person type:

Osoba

History:

Tiskar i litograf, djelovao u Beču.

Place:

Beč (Austrija)

Person legal status:

fizička osoba

Status:

Aktivno

Title:

Supek, Rudi

Person type:

Osoba

History:

Rudi Supek (Zagreb, 08.04.1913. - Zagreb, 02.01.1993.), sociolog, psiholog i filozof.

U Zagrebu je završio 2. mušku realnu gimnaziju. Na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu upisao je filozofsku grupu predmeta te diplomirao 1937. godine. Nakon odsluženja vojnog roka odlazi 1939. u Pariz na studij psihologije, gdje dobiva stipendiju francuske vlade. Diplomirao je 1940. na Institutu za psihologiju Sveučilišta u Parizu, te je iste godine stekao diplomu Instituta National de l' Orientation professionnelle. U Parizu se povezoao s Borisom Kidričem i Komunističkom partijom Jugoslavije (KPJ). Nakon hapšenja, u siječnju 1944., zatočen je u nacističkom koncentracijskom logoru Buchenwald. Kao predstavnik jugoslavenskih interniraca bio je član ilegalnog Međunarodnog logorskog odbora. Kroz dva mjeseca nakon oslobođenja logora tamo uređuje list "Naš glas".

Nakon što je predao doktorsku disertaciju na Sorbonni, vraća se 1950. u Zagreb i biva izabran za predavača na Katedri za psihologiju Filozofskog fakulteta. Doktorirao je 1952. u Zagrebu, a slijedeće godine i u Parizu. Habilitacijsku radnju obranio je 1955. na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Iduće godine imenovan je docentom za područje socijalne i kliničke psihologije. Također je predavao psihologiju na Akademiji dramskih umjetnosti u Zagrebu. Ostavku na Filozofskom fakultetu daje 1957. godine. Bio je jedan od osnivača i glavni urednik časopisa za teoriju društvenih i prirodnih znanosti "Pogledi" (1952. - 1954.) koji je Partija zabranila. U listopadu 1958. izabran je za višeg znanstvenog suradnika na Institutu društvenih nauka Sveučilišta u Beogradu.

U listopadu 1960. izabran je za izvanrednog profesora na novoosnovanoj katedri za sociologiju Odsjeka za filozofiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Tamo je 1963. osnovao Odsjek za sociologiju, gdje je 1967. izabran za redovnog profesora. Radio je na osnivanju Fakulteta političkih znanosti u Zagrebu, gdje je 1962/63. predavao metode istraživanja. Jedan je od osnivača Instituta za društvena istraživanja Sveučilišta u Zagrebu, gdje je bio predstojnik Odjela za sociološka istraživanja, te je organizirao i predavao na prvom postdiplomskom studiju sociologije u Zagrebu. Predavao je na mnogim sveučilištima u Europi i Americi, učestvovao na brojnim znanstvenim skupovima u zemlji i inozemstvu. U školskoj godini 1969/70. predavao je na Sveučilištu Columbia u New Yorku.

U raznim vremenskim razdobljima bio je dva puta predsjednik Sociološkog društva Hrvatske i Jugoslavenskog udruženja za sociologiju. Početkom 1970-ih predsjedavao je Inicijalnom zajednicom za sociologiju Sveučilišta u Zagrebu. Bio je član Međunarodnog sociološkog udruženja (ISA). Tu je potaknuo osnivanje grupe za istraživanje participacije, radničke kontrole i samoupravljanja koja je 1978. priznata kao stalni istraživački odbor ISA. Bio je član Međunarodnog udruženja sociologa francuskog jezika (AISLF), te jedan od osnivača Međunarodnog centra za dokumentaciju i istraživanje samoupravljanja u Parizu 1977. (CICRA).

Jedan je od osnivača i predsjednik Korčulanske ljetne škole (Korčula, 1963. - 1974.) koja je okupljala filozofe i sociologe iz cijelog svijeta. Zbog političkih pritisaka, nakon 1974., dolazi do ukinuća financijskih sredstava. Zajedno s Eugenom Pusićem osnovao je 1971. interdisciplinarnu studijsku grupu Čovjek i sistem u okviru projekta Globalni društveni sistem, najprije na Institutu za društvena istraživanja, a potom na Odsjeku za sociologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Biblioteka Čovjek i sistem izdala je u razdoblju 1975. do 1980. sedam knjiga.

Supek je bio jedan od inicijatora Prve međunarodne konferencije za participaciju, radničku kontrolu i samoupravljanje održanu 1974. u Dubrovniku, kao i Druge, održane u Parizu 1977. godine. Jedan je od osnivača i glavnih urednika časopisa Sociologija (1959. - 1961.), prvog časopisa za sociologiju, socijalnu psihologiju i socijalnu antropologiju u Jugoslaviji, kao i časopisa Praxis (1964. - 1974.), koji je bio ugašen. Bio je član redakcije časopisa Praxis International od njegova osnivanja 1981.

do svoje smrti 1993. godine.

Bio je urednik i pisac predgovora biblioteke Antropos u izdavačkoj kući Naprijed. Napisao je preko dvadeset knjiga iz područja psihologije, sociologije i filozofije, te brojne znanstvene i stručne radove. Radovi su mu prevedeni na engleski, njemački, talijanski, češki, hebrejski i japanski jezik.

Nagrade: nagrada Matice hrvatske (1958.), Božidar Adžija (1968.), počasni doktorat Sveučilišta u Uppsali, Švedska (1976.), francuski orden Commandeur de l'ordre des Arts et des Lettres (1984.), odličje predsjednika Republike Francuske Officier de la Legion d'honneur (1989.), njemačko DDR odličje Kämpfer gegen Faschismus.

Place:

Beograd

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

1913-1993 g.

Functions:

Sociolog, psiholog i filozof.

Title:

Liewehr, Fred

Person type:

Osoba

History:

Fred Liewehr (17.06.1909. - 19.07.1993.), austrijski glumac.

Place:

Beč (Austrija)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Njemački

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

1909-1993 g.

Functions:

Glumac

Title:

Brandt, Julius

Person type:

Osoba

History:

Julius Brandt (05.03.1873. - 26.12.1949.), austrijski glumac, filmski redatelj i scenarist.

Place:

Beč (Austrija)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Njemački

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

1873-1949 g.

Functions:

Glumac

Title:

Jurgens, Curd

Person type:

Osoba

History:

Curd Jurgens (13.12.1915. – 18.06.1982.), njemački filmski i kazališni glumac. Isprva novinar. Na filmu od 1935., od 1936. u kazalištima Berlina i Beča (Burgtheater). Zvijezdom njemačkog filma postao filmom Đavolji general (Des Teufels General, 1955.) H. Kautnera, nakon čega je ostvario i međunarodnu karijeru u mnogobrojnim njemačkim, francuskim i drugim filmovima. Nastupio je u više od 100 filmova. Značajniji filmovi: Heroji su umorni (Les Héros sont fatigués, 1955.) Yvesa Ciampija, I Bog stvori ženu (Et Dieu créa la Femme, 1956.) R. Vadima, Gorka pobjeda (Bitter Victory, 1957.) N. Raya, Pukovnik i ja (Me and the Colonel, 1958.) Petera Glenvillea, Lord Jim (1965.) R. Brooksa, Bitka na Neretvi (1969.) V. Bulajića.

Place:

Berlin

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Njemački

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

1915-1982 g.

Functions:

Glumac

Title:

Petrović, Ivan

Person type:

Osoba

History:

Ivan Petrović (01.01.1894. - 18.10.1962.), njemački filmski glumac srpskog podrijetla. Završio Politehniku u Budimpešti. Nakon služenja u I. svjetskom ratu, filmsku karijeru započinje 1918. u Beču. U nijemom razdoblju tumači uglavnom zavodnike, dok u zvučnom prelazi na karakterne uloge. Prvi glumac iz Jugoslavije koji je ostvario značajnu međunarodnu karijeru, surađivao je s vodećim redateljima u više od 100 filmova uglavnom na njemačkom govornom području, ali i mađarske, francuske i američke proizvodnje.

Place:

Beč (Austrija)

Person legal status:

fizička osoba

Status:

Aktivno

Time of action:

1894-1962 g.

Functions:

Glumac

Title:

Salten, Felix

Person type:

Osoba

History:

Felix Salten (06.09.1869. – 08.10.1945.), austrijski književnik. Prekinuo studij zbog materijalnih poteškoća, radio kao novinar i kazališni kritičar u Beču. Zbog židovskog podrijetla 1938. emigrirao u SAD (Hollywood). Posljednje godine života proveo je u Švicarskoj. Pisao kazališne komade, novele, društvene i povijesne romane. Najveći su uspjeh postigle njegove priče o temeljnim ljudskim osjećajima, projiciranim u svijet čovjeku bliskih životinja. Svjetski je uspjeh postigao opsežnom pripovijetkom Bambi (1923.).

Place:

Beč (Austrija)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Njemački

Status:

Aktivno

Time of action:

1869-1945 g.

Title:

Benatzky, Ralph

Person type:

Osoba

History:

Ralph Benatzky (05.06.1884. - 16.10.1957.), austrijski skladatelj. Djelovao kao operetni i operni skladatelj u Beču i Berlinu, od 1938. u SAD-u, na posljetku u Zürichu. Njegov bogati opus obuhvaća 92 djela za glazbenu pozornicu, oko 250 filmskih glazbi i približno 5000 pjesama. Najpoznatije mu je djelo opereta Kod bijelog konja (Im weissen Rössl, 1930.).

Place:

Zürich

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Njemački

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

1884-1957 g.

Functions:

Skladatelj

Title:

Moser, Hans

Person type:

Osoba

History:

Hans Moser (06.08.1880. - 19.06.1964.), austrijski glumac. Karijeru otpočinje u putujućoj trupi, potom nastupa u pokrajinskim kazalištima. U Beč se vraća 1919. godine. Kao član vodećih kazališnih kuća i kabaretist, postaje jedan od ljubimaca bečke publike. Na filmu debitira u nijemom razdoblju (Odjelo čini čovjeka, 1922., H. Steinhoffa), no afirmira se u zvučnome (u komičnim ulogama). Najzapaženije uloge ostvario je u filmovima W. Forsta Maskerada (1934.), Burgtheater (1936.) i Bečka krv (1942.). Najpopularniji je filmski komičar njemačkog govornog područja. Glumio je u više od 150 filmova.

Place:

Beč (Austrija)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Njemački

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

1880-1964 g.

Functions:

Glumac

Title:

Maroičić, Ambroz

Person type:

Osoba

History:

Ambroz Maroičić (26.08.1856. - 05.04.1929.), političar i pravnik. Rođen u slovačkom mjestu Košice. Školovao se u rodnom mjestu, a studij prava završio je u Beču. U državnu službu u Beču primljen je 1878., a nekoliko godina kasnije premješten je u Zadar gdje je obnašao niz dužnosti u Pokrajinskoj vladi tj. Namjesništvu. Među inim bio je zamjenik predsjednik Pokrajinskog školskog vijeća te dvorski savjetnik. Početkom Prvoga svjetskog rata vratio se u Beč.

Place:

Beč (Austrija)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

1856-1929 g.

Title:

Strossmayer, Josip Juraj

Person type:

Osoba

History:

Josip Juraj Strossmayer (Osijek, 04.02.1815. – Đakovo, 08.04.1905.), biskup i političar. Đak je đakovačkog sjemeništa, doktorat filozofije polaže u Pešti 1834, zaređen je 1838., a 1842. polaže doktorat teologije u Beču. Godine 1842-47. profesor je na đakovačkom sjemeništu, 1847. dvorski kapelan i jedan od trojice ravnatelja Augustineuma u Beču, 1849. predaje kanonsko pravo na bečkom Sveučilištu. Godine 1849. imenovan je biskupom bosansko-srijemskim u Đakovu i 1850. ustoličen.

Godine 1861-62. veliki župan županije virovitičke, 1860-73. vođa Narodne stranke, 1880. pristaje uz Nezavisnu narodnu stranku. Osnivač i pokrovitelj Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti (1868), utemeljitelj Hrvatskog sveučilišta (1874).

Zaslužan je za unaprjeđenje znanosti, književnosti, umjetnosti i publicistike.

Od 1866. do 1882. gradi katedralu u Đakovu, a 1868. poklanja svoju privatnu zbirku slika JAZU. Potpomaže rad Akademije oko osnivanja instituta, knjižnice, rječnika i gradi reprezentativnu palaču Akademije. Pomaže osnivanje tiskare na Cetinju, potpomaže Maticu srpsku i Maticu slovensku. Djeluje u duhu sjedinjenja katoličke i pravoslavne crkve, inicira kult slavenkog bogoslužja i tiska glagoljske misale. Ističe se 1869-70. na Prvom vatikanskom koncilu svojim stavom za demokratizaciju crkvene hijerarhije, osobito svojim istupanjem protiv dogme o papinoj nepogrešivosti. Kao političar na čelu Narodne stranke vodio je oportunističku politiku spram bečke dinastije zbog svog biskupskog položaja i svojih ambicija da postane zagrebački nadbiskup. Politika Narodne stranke rezultirala je pod Strossmayerovim vodstvom prihvaćenjem revidirane nagodbe s Mađarima 1873, nakon čega Strossmayer prestaje biti vođa stranke. Godine 1874. osudio je laicizaciju pučkog školstva, ali se 1904. odlučno ogradio od toga da se njegovo ime iskoristi za osnivanje klerikalne stranke.

Place:

Osijek (OSIJEK)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

1815-1905 g.

Functions:

Biskup i političar.

Title:

Bek, Viktor August

Person type:

Osoba

History:

Viktor August Bek (26.08.1888. - 20.10.1974.), dramski glumac i redatelj. Djetinjstvo proveo s roditeljima na Braču, gdje mu je otac služio vojsku. Po povratku 1899., pohađao je srednju školu u Srijemskoj Mitrovici, a graditeljsku u Zagrebu. Usporedo je učio glumu kod Đ. Prejca. Nastupio je 1909. u Zagrebačkom kazalištu. Ne dobivši stalni angažman, pristupio je putujućoj družini P. Čirića i R. Mlinarića. Na poziv intendanta N. Fallera prešao je 1910. u HNK u Osijeku, gdje je od 1911. stalno angažiran. Godine 1912. nastupa s putujućom družinom tog kazališta u Bosni i Dalmaciji. Kao stipendist osječkog kazališta u sezonama 1911./1912. - 1913./1914. boravio je 18 mjeseci u Beču učeći glumu i režiju. U sezoni 1924./1925. bio je glumac i redatelj u Sarajevu, 1925./1926. u Splitu, 1926. - 1928. ponovo u Sarajevu, a 1928. trajno prelazi u Zagreb, da bi istodobno kao redatelj djelovao u Varaždinu, Skopju, Mostaru i Karlovcu. U HNK Zagreb glumio je do 1954., kada na Gavellin poziv prelazi u Zagrebačko dramsko kazalište odnosno Kazalište Gavella. Dobio je više priznanja: Sterijinu nagradu (1958.), Nagradu grada Zagreba (1960.), te za životno djelo Nagradu Vladimir Nazor (1970.). Glumio je u kazalištu, u više radio-drama i na televiziji, te u filmovima. Bavio se i prevodilačkim radom (preveo je nekoliko kazališnih komada s njemačkog).

Place:

Beč (Austrija)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

1888-1974 g.

Functions:

Glumac, redatelj

Title:

Krizman, Hinko

Person type:

Osoba

History:

Hinko Krizman (Karlovac, 05.07.1881. - Zagreb, 29.01.1958.), političar. Pravo studirao u Beču. Do 1918. radio kao odvjetnik u Varaždinu, a nakon sloma Monarhije postao član privremenog Narodnog predstavništva u Beogradu. Od 1945. član AVNOJ-a i narodni poslanik u Ustavotvornoj skupštini. Od 1946. ministar socijalne politike, a zatim i ministar pravosuđa u vladi NRH. Objavio veliki broj članaka o političkoj, ekonomskoj i pravnoj problematici.

Place:

Varaždin (VARAŽDIN)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

1881-1958 g.

Functions:

Političar

Title:

Glaser, Karel

Person type:

Osoba

History:

Karel (Karol) Glaser (03.02.1845. - 18.07.1913.), slovenski književni povjesničar i indolog. U Beču studirao klasičnu filologiju i slavistiku. Prevodio sa sanskrta i pisao rasprave o njemačkom i slovenskom jezikoslovlju. Najpoznatije mu je djelo Povijest slovenske književnosti (4 knjige, 1894. - 1900.).

Place:

Beč (Austrija)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Slovenski

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

1845-1913 g.

Functions:

Književni povjesničar i indolog

Title:

Hamm, Josip

Person type:

Osoba

History:

Josip Hamm (03.12.1905. - 23.11.1986.), hrvatski slavist. Klasičnu je gimnaziju završio 1924. u Osijeku, a slavistiku i germanistiku 1929. u Zagrebu. Bio je srednjoškolski profesor u Prištini, Karlovcu i Zagrebu. Doktorirao je 1934. godine. Kao honorarni lektor radio je od 1941. na Filozofskome fakultetu u Zagrebu. Stalni je sveučilišni lektor za poljski jezik postao 1946., docent za slavensku filologiju s osobitim obzirom na staroslavenski jezik 1948., izvanredni profesor 1954., redoviti 1958., redoviti profesor slavenske filologije i voditelj Katedre za slavistiku bečkoga Filozofskoga fakulteta 1960., a profesor emeritus 1976. godine. Redoviti član JAZU-a od 1977., pravi član Austrijske akademije znanosti od 1966. i dopisni član Makedonske akademije nauka i umjetnosti od 1979. godine. Dobio je Nagradu za životno djelo 1985. godine. Raspon Hammove djelatnosti kao profesora i kao znanstvenika vrlo je širok, od poljskoga, hrvatskoga i staroslavenskoga do gradišćanskohrvatskoga jezika, poredbene slavenske gramatike, paleoslavistike, književne i kulturne povijesti. U slavističkome opusu dominiraju mu filološke studije hrvatskoglagoljičkoga korpusa te poredbenogramatička i teorijska istraživanja iz povijesti slavenske filologije. Radove je objavljivao u domaćim i europskim uglednim publikacijama iz mnogih jezikoslovnih disciplina, iz akcentologije, fonologije, dijalektologije (Štokavština Donje Podravine, 1949.), leksikologije, leksikografije (urednik Njemačko-gradišćanskohrvatsko-hrvatskoga rječnika, 1982.). Napisao je udžbenike poljskoga (Poljski jezik: čitanka i gramatika savremenog poljskog književnog jezika s kratkim rječnikom, 1935.; Pregled gramatike poljskog jezika, 1936.), staroslavenskoga (Gramatika starocrkvenoslavenskoga jezika, 1947., 2. i 3. izdanje pod naslovom Staroslavenska gramatika; Čitanka starocrkvenoslavenskog jezika s rječnikom, 1947.) i hrvatskoga jezika (Grammatik der serbokroatischen Sprache, 1967.). Sa Svetozarom Rittigom i Vjekoslavom Štefanićem 1952. osnovao je Staroslavenski institut u Zagrebu (izrastao iz Staroslavenske akademije u Krku), sudjelovao u pokretanju institutskih časopisa Slovo (kojemu je urednikom do 1960.) i Radovi Staroslavenskog instituta, a aktivno je bio uključen i u rad časopisa Jezik (1952–60.).

Place:

Zagreb (ZAGREB)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

1905-1986 g.

Functions:

Filolog

Title:

Horvat, Karlo

Person type:

Osoba

History:

Karlo Horvat (22.09.1874. - 24.09.1920.), hrvatski povjesničar. Nakon završenoga Bogoslovnog fakulteta (1897.) studirao povijest i zemljopis u Zagrebu i Beču. Godine 1900. doktorirao je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Pomoćne povijesne znanosti studirao u Rimu (1904.), gdje je 1906. stekao doktorat iz teologije. Od 1908. predavao na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Bio je upravitelj Plemićkoga konvikta u Zagrebu. Od 1911. bio je dopisni član JAZU. U svojim radovima istraživao je hrvatsku povijest 16. i 17. st. te o tom razdoblju objavljivao građu iz rimskih arhiva. Osobito je vrijedna njegova zbirka vrela o uskocima Spomenici koji rasvijetljavaju povijest uskoka, a izvađeni su iz rimskih arhiva osobito Tajnog vatikanskog (Monumenta historiam Uscocchorum illustrantia ex archivis Romanis, praecipue e secreto Vaticano desumpta), u: Spomenici koji se odnose na povijest južnih Slavena (Monumenta spectantia historiam Slavorum meridionalium, sv. 32, 1910., sv. 34, 1913.) i građe za povijest Bosne Novi historijski spomenici za povijest Bosne i susjednih zemalja (Monumenta historica nova historiam Bosniae et provinciarum vicinarum illustrantia, u: Glasnik Zemaljskog muzeja u BiH, 1909.).

Place:

Beč (Austrija)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

1874-1920 g.

Functions:

Povjesničar

Title:

Gervais, Artur

Person type:

Osoba

History:

Artur Gervais (1868. - 23.06.1937.), skladatelj i dirigent. Trgovačku školu završio u Mostaru, glazbenu školu polazio u Carigradu i zatim studirao u Beču. Nakon završenih studija kraće vrijeme zborovođa pjevačkog društva "Lovor" u Opatiji, potom 1903–07. dirigent Građanske glazbe te zborovođa Hrvatskoga pjevačkoga društva "Javor" u Jastrebarskom, od 1907. voditelj novoosnovane Hrvatske glazbe u Opatiji i 1912–18. općinski tajnik Opatijsko-voloske općine. Poslije se nastanio u Bakru gdje je utemeljio i vodio Gradsku glazbu te postao zborovođom HPD "Sklad", orguljašem župne crkve sv. Andrije i učiteljem glazbe i pjevanja u srednjim školama na Sušaku. Skladao je orkestralna djela, velik broj skladba za muške i mješovite zborove, za limenu glazbu i za tamburaške sastave. Osobitu su popularnost stekle tamburaške skladbe od kojih je dio objavio 1908. u vlastitoj nakladi: Veseli primorac, Zlatica, Narodni zvuci, Hrvatskoj i dr. Sve je te skladbe priredio i u verziji za orkestar i za limenu glazbu. Mnogo su izvođene i njegove koncertne skladbe Jadran u veselju i tuzi, Trubljačev san, Dildil duda, Novo doba, Lov za srećom, Jadranska barkarola.

Place:

Bakar

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

1868-1937 g.

Functions:

Skladatelj i dirigent

Title:

Grünbaum, Fritz

Person type:

Osoba

History:

Fritz Grünbaum (07.04.1880. - 14.01.1941.), austrijski kabaretski umjetnik, redatelj i glumac. Bio je jedna od najistaknutijih figura bečke kabaretske scene početkom 20. stoljeća, poznat po političkoj satiri i otvorenom kritiziranju autoritarizma i antisemitizma. Osim umjetničkog rada, bio je i poznati kolekcionar umjetnina – njegova zbirka kasnije je postala predmet brojnih sporova oko umjetnina opljačkanih tijekom nacističkog režima. Preminuo 1941. godine u nacističkom koncentracijskom logoru.

Place:

Beč (Austrija)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Njemački

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

1880-1941 g.

Title:

Bojničić, Vjera

Person type:

Osoba

History:

Vjera Bojničić (Zagreb, 27.01.1883. - Zagreb, 13.04.1963.), hrvatska slikarica i grafičarka. Slikarstvo je studirala na Kunstschule für Frauen u Beču (1902. - 1908.), a grafiku u privatnoj školi Tomislava Krizmana u Zagrebu. Afirmirala se bakropisnim vedutama (Bakar, Motiv sa savske obale) i portretima te dekorativnim drvorezima životinjskih likova (pe-likani, tigar, papige). Sudjelovala je na izložbama Društva umjetnosti u Zagrebu 1902. godine. Izlagala je u Budimpešti (1912. i Firenci (1927.), te s jugoslavenskim grafičarima u Danskoj, Švedskoj i Norveškoj (1938.). Samostalno je izlagala u Münchenu (1914.) i Zagrebu (1919. i 1922.).

Place:

Beč (Austrija)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

1883-1963 g.

Functions:

Slikarica i grafičarka.

Title:

Pabst, George Wilhelm

Person type:

Osoba

History:

Georg Wilhelm Pabst (27.08.1885. - 29.05.1967.), njemački filmski redatelj austrijskoga podrijetla. Dvije godine studirao na Bečkoj akademiji za primijenjenu umjetnost, 1905. u Zürichu učio glumu i nastupao u kazalištu. Potom glumio pa režirao u Salzburgu i Berlinu, a 1910. u njemačkom kazalištu u New Yorku. Nakon I. svjetskog rata ponovno u Beču i Berlinu, gdje je glumio i na filmu. Od 1922. bio scenarist i asistent režije u filmovima Carla Froelicha, a kao redatelj debitirao 1923. filmom Blago (Der Schatz) pod utjecajem ekspresionizma. Jedan od vodećih njemačkih i svjetskih redatelja postao je filmom Ulica bez radosti (Die Freudlose Gasse, 1925.); prikazujući tragične živote stanovnika u jednoj bečkoj ulici za ekonomske krize nakon I. svjetskog rata, taj film reprezentativan je za struju tzv. uličnih filmova (Strassen Filme). Slijede onirička ilustracija Freudove psihoanalize Tajne jedne duše (Geheimnisse einer Seele, 1926.), Ljubav Jeanne Ney (Die Liebe der Jeanne Ney, 1927.), prema romanu I. Erenburga, te po mnogim mišljenjima njegov najuspjeliji film Pandorina kutija (Die Büchse der Pandora, 1928.).

Davši značajan prinos svim strujama njemačkoga nijemoga filma, a socijalnomu i psihološkom filmu i u svjetskim razmjerima, Pabst je uspješno prihvatio zvučni medij antimilitarističkim filmom Zapadno bojište 1918 (Westfront 1918, 1930.), adaptacijom Brechtove Prosjačke opere (Die Dreigroschenoper, 1931.) i dramom Drugarstvo (Kameradschaft, 1931.), koja je propagirala zbližavanje među narodima. Nakon dolaska nacionalsocijalista na vlast, do 1939. režirao je u inozemstvu, a od 1939. u Beču, što je izazvalo reakcije antifašističkih krugova u svijetu, iako Pabst nije režirao ni jedno pronacističko djelo. Povukao se 1957. godine. Ostali značajniji filmovi: Kriza (Abwege, 1928.), Dnevnik izgubljene (Das Tagebuch einer verlorenen, 1929.), Don Quijote (1933., s F. I. Šaljapinom u naslovnoj ulozi) i Gospođica doktor (Mademoiselle Docteur, 1939.) – oba u Francuskoj, Komedijaši (Komödianten, 1941.), Paracelsus (1943.), Proces (Der Prozess, 1948.).

Place:

Beč (Austrija)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Njemački

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

1885-1967 g.

Functions:

Redatelj

Title:

Belamarić, Miro

Person type:

Osoba

History:

Miro Belamarić (09.02.1935. - 06.03.2017.), hrvatski dirigent i skladatelj. Na Muzičkoj akademiji u Zagrebu završio studij dirigiranja i kompoziciju. Godine 1958–59. glazbeni urednik i dirigent Radio-televizije Zagreb, 1959–63. dirigent kazališta Komedija (1961–63. glazbeni voditelj), a od 1964. najprije zborovođa te dirigent opere HNK-a u Zagrebu (od 1978. do 1990. prvi dirigent). Od početka 1990-ih živio u Beču. U inozemstvu gostovao u operama u Beču, Münchenu, Berlinu i drugdje te dirigirao mnogobrojnim simfonijskim djelima. Kao skladatelj pokazivao sklonost prema scenskim oblicima (opere Ljubav don Perlimplina, 1975.; Don Juan – buntovnik za sva vremena, 1983.; Priče iz Bečke šume, 1993.). Kao dirigent prednost je davao djelima kasne romantike i velikim operama bogate scene.

Place:

Zagreb (ZAGREB)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

1935-2017 g.

Functions:

Dirigent, skladatelj

Title:

Lorre, Peter

Person type:

Osoba

History:

Peter Lorre (26.06.1904. - 23.03.1964.), njemačko-američki glumac. Rođen u židovskoj obitelji u Ugarskoj koja je za I. svjetskog rata preselila u Beč. Glumiti je počeo u Beču, a potom nastupao u švicarskim, austrijskim i njemačkim kazalištima. Na filmu od 1928., isprva u nezaapaženim ulogama, a proslavio se ulogom psihopatskog ubojice u filmu M (1931.) Fritza Langa. Nakon dolaska nacionalsocijalista na vlast emigrirao u Francusku, Veliku Britaniju i napokon u Hollywood. U SR Njemačkoj režirao je 1951., u ekspresionističkoj maniri, film o suočavanju s nacizmom Izgubljen (Der Verlorene). Poslije mu karijera stagnira te nastupa na televiziji te naposljetku u niskobudžetnim produkcijama filmova strave producenta Rogera Cormana. Ostali značajniji filmovi: Čovjek koji je previše znao (The Man Who Knew Too Much, 1934.), Tajni agent (Secret Agent, 1935.), oba u režiji Alfreda Hitchcocka, Zločin i kazna (Crime and Punishment, Joseph von Sternberg, 1935.), Malteški sokol (The Maltese Falcon, John Huston, 1941.), Casablanca (Michael Curtiz, 1942.), Arsen i stare čipke (Arsenic and Old Lace, Frank Capra, 1944.).

Place:

Beč (Austrija)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Engleski

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

1904-1964 g.

Functions:

Glumac

Title:

Tiller, Anton

Person type:

Osoba

History:

Anton Tiller (19.11.1881. - 25.11.1967.), austrijski glumac.

Place:

Beč (Austrija)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Njemački

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

1881-1967 g.

Functions:

Glumac

Title:

Oswald, Richard

Person type:

Osoba

History:

Richard Oswald (05.11.1880. - 11.09.1963.), njemački redatelj i producent austrijskog podrijetla. U Beču privatno uči glumu i otpočinje kazališnu karijeru. Od 1910. u Düsseldorfu (gdje glumi i na filmu), a od 1913. u Berlinu (gdje se kao dramaturg i reklamni agent potpuno posvećuje filmu). Redateljsku karijeru počinje pacifističkim filmom *Željezni križ* (*Das eiserne Kreuz*, 1914.) koji, zbog početka I svj. rata, nikad nije prikazan. Vrlo plodan i komercijalno uspješan, 1916. osniva vlastitu proizvodnu kuću Richard Oswald-Film GmbH. Razvivši se postupno u jednoga od značajnijih njemačkih redatelja nijemog razdoblja, režira najrazličitije žanrove: melodrame (npr. *Jettchen Gebert*, 1918., u 2 dijela; *Kolo – Das Reigen*, 1920.), filmove fantastike (npr. Hoffmannove priče – *Hoffmann's Erzählungen*, 1915.; *Strašne priče – Unheimliche Geschichten*, 1919.; *Kurfürstendamm*, 1920.), povijesne filmove (npr. *Lucrezia Borgia*, 1922.), pustolovne filmove, ekranizacije književnih djela, socijalnokritičke filmove kao i dr. Godine 1933. emigrira u Francusku i Veliku Britaniju, potom u SAD; nije se uspio prilagoditi studijskom sistemu, pa je ondje režirao samo tri filma i jednu tv-seriju. Vrativši se 50-ih godina u SR Njemačku, ne uspijeva obnoviti filmsku karijeru, već se kao dramaturg bavi kazalištem. Snimio je golem broj filmova; sa sigurnošću mu se može pripisati oko 80 nijemih i oko 25 zvučnih.

Place:

Beč (Austrija)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Njemački

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

1880-1963 g.

Functions:

Redatelj

Title:

Bohanec, Mirjana

Person type:

Osoba

History:

Mirjana Bohanec (02.10.1939.), hrvatska sopranistica. Školovala se u Zagrebu, usavršavala u Salzburgu i Beču. Od 1969. solistica Zagrebačke opere, nastupala i u Bečkoj komornoj operi, nastupala na koncertima i filmu (Tko pjeva, zlo ne misli, 1971.). Dobitnica nagrade "Milka Trnina". Bila ataše za kulturu u veleposlanstvu RH u Beču.

Place:

Zagreb (ZAGREB)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

1939 g.

Functions:

Sopranistica

Title:

Neumann, Leopold Theodor

Person type:

Osoba

History:

Nakladnik i litograf iz Beča.

Place:

Beč (Austrija)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Njemački

Status:

Aktivno

Title:

Leykum, Alois

Person type:

Osoba

History:

Alois Leykum (1801. - 1841.), austrijski litograf, tiskar i izdavač. Djelovao je sredinom 19. stoljeća u Beču.

Place:

Beč (Austrija)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Njemački

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

1801-1841 g.

Title:

Gerhart, Heinrich

Person type:

Osoba

History:

Heinrich Gerhart, bečki litograf i tiskar koji je djelovao u 19. stoljeću.

Place:

Beč (Austrija)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Njemački

Status:

Aktivno

Title:

Nodilo, Natko

Person type:

Osoba

History:

Natko Nodilo (31.08.1834. - 21.05.1912.), hrvatski političar, povjesničar i publicist. Od 1853. studirao je teologiju u Zadru, a 1856. napustio je studij i postao pomoćni učitelj na splitskoj gimnaziji. Od 1857. do 1861. studirao je povijest i geografiju u Beču. Godine 1861. postao je suplent na splitskoj gimnaziji, ali je već iduće godine prešao na mjesto urednika novopokrenutog lista "Il Nazionale" u Zadru. U programskom članku prvoga broja lista iznio je osnovna načela nacionalne i liberalne politike hrvatskih preporoditelja i Narodne stranke. Zastupao je politiku ujedinjenja Dalmacije s Banskom Hrvatskom, koja je došla do izražaja tijekom njegove žestoke polemike s autonomaškim predstavnikom N. Tommaseom. Nekoliko je puta bio sudski proganjan (1863-64.), a potkraj 1866. napušta mjesto urednika lista. Godine 1867. i 1870. bio je izabran za zastupnika u Dalmatinskom saboru. Od 1867. bio je učitelj na zadarskoj gimnaziji, a od 1874. prvi profesor opće povijesti na Sveučilištu u Zagrebu.

Preseljenjem u Zagreb povukao se iz javnog života i posvetio znanstvenom radu. Od 1890. do 1891. bio je rektor Sveučilišta, a 1901. je umirovljen. Godine 1907. izabran je za predsjednika Društva hrvatskih književnika. U povijesnim istraživanjima ponajviše je proučavao ranu srednjovjekovnu povijest Hrvata i jugoistočne Europe. Napisao je prvu opću povijest srednjeg vijeka na južnoslavenskom prostoru. Znanstvenu rasprave objavljivao je u Radu JAZU. Značajnija djela: "Postanje svjetovne papinske vlasti ili pedeset godina talijanske historije" (1878.), "Historija srednjega vijeka za narod hrvatski i srpski" (I.-III, 1898. - 1905.).

Place:

Split

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

1834-1912 g.

Functions:

Političar, povjesničar

Title:

Spinčić, Vjekoslav

Person type:

Osoba

History:

Vjekoslav Spinčić (Spinčići kraj Kastva, 23.10.1848. - Sušak, 27.05.1933.), političar i povjesničar.

Pučku školu završio u Kastvu, gimnaziju u Rijeci, a teologiju u Gorici i Trstu. Za svećenika zaređen 1872. godine. Nakon toga studirao povijest i geografiju u Pragu i Beču. Bio je nastavnik u Kopru (1876.–82.), školski nadzornik u kotarima Kopar i Volosko (1882.–88.) i nastavnik u Gorici (1888.–92.). Godine 1892. otpušten iz službe jer je na Gospodarskoj izložbi u Zagrebu izjavio da Istra pripada Hrvatskoj.

Uz M. Mandića i M. Laginju najistaknutiji djelatnik drugog naraštaja preporoditelja među Hrvatima u Istri. Od godine 1882. zastupnik Istarskog pokrajinskog sabora, poslanik u Carevinskog vijeću od 1891. do raspada Monarhije, te član Privremenog narodnog predstavništva u Beogradu (1919.-1920.). Nakon prepuštanja Istre Italiji povukao se iz političkog života do 1931. kada je ponovno bio zastupnik skupštine u Beogradu. Pisati počeo u "Koledarima" (1869.-1870.), prevodio članke s češkog i objavljivao ih u Vijencu pod pseudonimom Branislav Brežki, a do 1916. godine javljao se i u listu "Naša sloga". Značajnija su mu djela "Hrvatskoj il' Italiji?", "Rieč istarskih Hrvata Talijanom i svim na koje spada" (1890.), "Slavensko bogoslužje u Istri" (1913.), "Narodni preporod u Istri" (u D. Gruber, "Povijest Istre", 1924.) i dr.

Place:

Rijeka

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

1848-1933 g.

Title:

Kumičić, Eugen

Person type:

Osoba

History:

Eugen (Evgenij) Kumičić (Brseč, 11.01.1850. – Zagreb, 13.05.1904.), hrvatski književnik. Studij povijesti, zemljopisa i filozofije završio u Beču 1873. godine. Godine 1874. bio je suplent u splitskoj gimnaziji, 1875. otišao je na dvogodišnji studijski boravak u Pariz, gdje je na izvoru čitao Zoline programatske tekstove te upoznao ne samo naturalističke ideje i programe nego i tadašnju trivijalnu književnost. Od 1879. živio je u Zagrebu. Do 1883. bio je gimnazijski profesor, a nakon toga, kao radikalni starčevićanac, posvetio se političkom životu te postao zastupnik Stranke prava u Hrvatskome saboru. Uređivao je pravaške listove i časopise: Hrvatsku vilu, Slobodu i Hrvatsku. Pisao je i pod pseudonimom Jenio Sisolski. Slijedeći praksu europskih prozaika, Kumičić je 1883., kada je već imao nekoliko objavljenih romana (Olga i Lina, 1881.; Jelkin bosiljak, 1881.; Primorci, 1882.), u Hrvatskoj vili objavio programatski tekst O romanu, u kojem se zauzimao za teme iz zbiljskoga života.

Stilski su najdotjeranija Kumičićeva ratna sjećanja Pod puškom (Balkan, 1886.). U tekstovima potresnih naturalističkih detalja iznio je svoje jednogodišnje dobrovoljačko vojničko iskustvo iz rata u Bosni. Veliku popularnost kod čitatelja stekao je povijesnim romanima Urota Zrinsko-Frankopanska (Dom i sviet, 1892–93.) i Kraljica Lepa ili Propast kraljeva hrvatske krvi (1902.).

Place:

Zagreb (ZAGREB)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

1850-1904 g.

Functions:

Književnik.

Title:

Herkalović, Stefan

Person type:

Osoba

History:

Stefan Herkalović (1810. - 1866.), srpski oficir i diplomat. Godine 1837. napustio je službu u austrijskoj vojsci; prešavši u Srbiju 1837. upravljao vojnom školom u Požarevcu do njezina ukidanja 1838. godine. Potom prešao u Zagreb i kao pristaša ilirske ideje i suradnik Lj. Gaja putovao je po Bosni i Dalmaciji 1838–39. Kao osoba povjerenja I. Garašanina postao je (1842.) načelnik vojnog odjeljenja u Beogradu. U ožujku 1848. pridružio se hrvatskom izaslanstvu u Beču. Godine 1852. u srpskoj je vladi bio visoki činovnik "po posebnih poručenijih".

Place:

Zagreb (ZAGREB)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Srpski

Status:

Aktivno

Time of action:

1810-1866 g.

Functions:

Političar

Title:

Ivanišević, Frano

Person type:

Osoba

History:

Frano Ivanišević (01.01.1863. - 04.06.1947.), hrvatski javni djelatnik i etnograf. Župnik u Vranjicu, Solinu i Jesenicama; narodni zastupnik u Carevinskome vijeću u Beču (1907–11.). Osnivao seoske blagajne, borio se za uvođenje glagoljice u liturgiju i dr. Pisao o gospodarskim, društvenim, prosvjetnim i političkim pitanjima. Monografija Poljica: narodni život i običaji (Zbornik za narodni život i običaje Južnih Slavena, Zagreb, 1903–10.; Split 1987.) osobito je vrijedan etnografski izvor o životu i tradicijskoj kulturi poljičkoga kraja s prijelaza iz 19. u 20. stoljeće. Pokrenuo i uređivao Pučki list, Zadrugar, Pučke novine, Pučku prosvjetu.

Place:

Beč (Austrija)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

1863-1947 g.

Functions:

Svećenik i javni djelatnik

Title:

Aslan, Raoul

Person type:

Osoba

History:

Raoul Aslan (16.10.1886. - 18.06.1958.), austrijski glumac grčkog podrijetla. Glumio je od 1906. godine, a od 1920. bio je prvak bečkoga Burgtheatera. Isticao se u herojskim likovima Shakespeareovih tragedija i u romantičnom repertoaru. Nastupao 1928. i 1929. u Zagrebu; sudjelovao u nekoliko filmova.

Place:

Beč (Austrija)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Njemački

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

1886-1958 g.

Functions:

Glumac

Title:

Dvorniković, Vladimir

Person type:

Osoba

History:

Vladimir Dvorniković (Severin na Kupi, 28.07.1888. - Beograd, 30.09.1956.), filozof.

Gimnaziju pohađao u Zemunu i Sarajevu (1898. - 1906.). Filozofiju studirao u Beču (od 1906.), gdje je i doktorirao (1911.) kod F. Jodla tezom "Von der Notwendigkeit der psychologischen Begründung Erkenntnistheorie". Od 1910. nastavnik Velike realke u Sarajevu, od 1917. gimnazije u Bihaću, a od 1918. Kraljevske muške učiteljske škole u Zagrebu. Od 1925. do 1926. u istom je gradu radio kao redoviti profesor na Filozofskom fakultetu.

Održao je više od 400 predavanja u zemlji i inozemstvu (Beč, Prag, Zürich). Godine 1933. u Beogradu postavljen za inspektora, a zatim i za pomoćnika ministra prosvjete. Od 1945. do 1950. radio u Savjetu za građevinarstvo i građevinsku industriju, a od 1953. kao stalni honorarni nastavnik Brodarske srednje tehničke škole.

Place:

Zemun

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

1888-1956 g.

Functions:

Objavljivao je rasprave, studije, eseje, članke i prikaze u periodikama "Omladina" (1909., 1918.), "Nastavni vjesnik" (1910. - 1911., 1919. - 1920.), "Hrvatska njiva" (1917. - 1926.), "Nova Evropa" (1920. - 1922.), "Europäische Revue" (1926.), "Letopis Matice srpske" (1927., 1938. - 1940.) "Republika" (1956.) i dr.

Najznačajnija djela su mu "Karakterologija Jugoslovena" (1939.) i "Savremena filozofija" I i II (1919., 1920.). Od 1930. bavio se i slikarstvom.

Title:

Gavazzi, Milovan

Person type:

Osoba

History:

Milovan Gavazzi (Gospić, 18.03.1895. - Zagreb, 20.01.1992.), etnolog i etnomuzikolog.

Nižu pučku školu i prvi razred realne gimnazije završio na Sušaku (1901. - 1905.), a ostale razrede, zajedno s ispitom zrelosti u Zagrebu (1906. - 1913.). Glazbenu naobrazbu stekao u glazbenoj školi Hrvatskog glazbenog zavoda. Godine 1913. upisao filozofiju i kroatistiku povezanu sa studijem slavenskih jezika i kultura na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Posljednji, osmi semestar, šk. god. 1916/1917., odslušao je na Praškom sveučilištu, između ostalih, i kod jednog od najboljih poznavatelja praslavenske i slavenskih kultura, Lubora Niederle. Nakon rada u nekoliko škola, 1919. doktorirao tezom "Ritmika hrvatskih narodnih pjesama" te se u to vrijeme počeo javljati muzikološkim i folklorističkim radovima u raznim časopisima.

Godine 1927. imenovan izvanrednim profesorom etnografije i etnologije na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, gdje je nanovo ustrojio studij etnologije koji je obuhvaćao proučavanje pučke kulture Hrvata i ostalih europskih i izvaneuropskih naroda. U okviru seminara potaknuo je sakupljačku i izdavačku djelatnost te etnografsku kartografiju, a započeo je i sa snimanjem prvih etnografskih filmova.

Godine 1930. imenovan je redovnim profesorom Filozofskog fakulteta. Od 1939. do 1941. vršitelj dužnosti ravnatelja Etnografskog muzeja u Zagrebu. Početkom 1943. imenovan prodekanom Mudroslovnog fakulteta, a tu je dužnost obavljao i u šk. godini 1952/53. Nešto ranije, 1947., preveden je u zvanje redovnog profesora.

U lipnju 1952. imenovan dopisnim članom JAZU, ali se zbog nesporazuma oko uređivanja "Zbornika zanarodni život i običaje Južnih Slavena" kao i nezadovoljstva neprimanjem u redovite članove Akademije, 1959. zahvalio na članstvu. Iako umirovljen 1965. godine, i dalje je nastavio honorarno predavati i sudjelovati u radu poslijediplomskog studija. Bio je urednik više publikacija (npr. "Ethnologica Slavica"), član brojnih društava u zemlji i inozemstvu, radnih zajednica "Alpes Orientales" i "Ethnographia Pannonica", dopisni član Slovenske akademije znanosti i umjetnosti, dobitnik nagrade za životno djelo (1965.) i Herderove nagrade (1970.).

Na dvanaestom kongresu Međunarodne unije antropoloških i etnoloških društva 1988. godine, kao etnologu svjetskog ugleda, dodijeljena mu je posebna plaketa.

Place:

Sušak

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

1895-1992 g.

Functions:

Tijekom rada samostalno je snimio dvadesetak filmova, a u suradnji

još toliko: "Kuhanje mlijeka vrućim kamenjem" (1931.), "Pletenje jalbe" (1934.), "Oranje vignjem" (1935.), "Pogreb na saonicama" (1935.). Od 1930. uključen je u rad "Zbornika za narodni život i običaje Južnih Slavena", a u razdoblju od 1955. do 1960. bio je i urednik te publikacije.

Broj Gavazzijevih objavljenih radova s područja etnografije, etnologije i folkloristike veći je od 330. Objavljivao je uglavnom članke te nekoliko knjiga od koje je najvažnija "Godina dana hrvatskih narodnih običaja", Zagreb, 1939. (1988., 1991.). Najvažnije je članke i rasprave skupio u knjigama "Vrela i sudbine narodnih tradicija", Zagreb, 1978. (prijevodi članaka tiskanih u inozemnim publikacijama) i "Baština hrvatskog sela", Zagreb, 1991. (1993.). Glazbene osvrte i etnomuzikološke članke objavljivao je u časopisu "Sv. Cecilija".

Title:

Löwy, Josef

Person type:

Osoba

History:

Josef Löwy (16.08.1834. - 24.03.1902.), fotograf, izdavač i tiskar. Rođen je u Bratislavi, a u Beč dolazi 1848. godine gdje uči za litografa i pohađa slikarski tečaj na Akademiji. Prvi fotografski atelje otvara 1856. godine, krajem pedesetih seli u novi dok od 1866. do 1873. godine ima i ljetni atelje u Badenu kod Beča. Izradom fotomehaničkih reprodukcija u tehnici svjetlotiska počinje se baviti 1872. kada otvara atelje za industrijsku fotografiju. Godine 1881. prvi u Austriji nabavlja brzi tiskarski stroj za svjetlotisak te počinje izdavati heliogravure, a 1885. gradi pogon za proizvodnju suhih fotografskih ploča.

Jedan je od ranijih i najplodnijih bečkih fotografa. Snimao je portrete, aktove, umjetnička djela, industriju, bečku arhitekturu, vedute i druge motive. Osnivač je bečkog "Fotografskog udruženja". Sudjelovao je na brojnim izložbama diljem Europe i stekao međunarodnu reputaciju kao fotograf, izdavač i tiskar.

Place:

Beč (Austrija)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Njemački

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

1834-1902 g.

Functions:

Fotograf, izdavač i tiskar.

Title:

Košutić, August

Person type:

Osoba

History:

August Košutić (Radoboj kod Krapine, 05.07.1894. - Zagreb, 12.09.1964.), političar.

Završio studij tehnike u Brnu, gdje je neko vrijeme bio asistent. Bio je bliski suradnik i zet Stjepana Radića. Zatvoren početkom 1925. nakon što je na HRSS primijenjena "Obznana". Poslije sporazuma Radić - Pašić imenovan ministrom prometa (1926. - 1927.). Nakon uvođenja Šestosiječanjske diktature po odluci stranke otišao u emigraciju boraveći uglavnom u Beču i djelujući prema Italiji i Njemačkoj. Godine 1937. vrativši se u Zagreb, kao potpredsjednik stranke djelovao u Hrvatskom radničkom savezu. Bio je aktivan pri uspostavi Banovine Hrvatske. Maček ga je predložio za bana, ali ga je knez Pavle odbio. Bio je glavni urednik "Hrvatskog dnevnika". Nakon uspostave NDH više je puta zatvaran te je bio pod stalnim nadzorom. Tijekom 1943. vodio neuspješne pregovore oko stvaranja neustaške vlade, a nakon neuspjeha puča Lorkovića i Vokića, pod prijetnjom uhićenja prešao na partizanski teritorij, gdje su ga partizanske vlasti ubrzo zatvorile. Nakon rata radio u tvornici.

Place:

Beč (Austrija)

Person legal status:

fizička osoba

Language:

Hrvatski

Writings:

Latinica

Status:

Aktivno

Time of action:

1894-1964 g.

Functions:

Političar.